



Sankari joutuu vastuuseen

Ville Ranta

Corto Maltese saa käsiinsä aarrekartan. Samalla kun ammattiseikkailija kulkee aarteiden jäljillä, hän yrittää vapauttaa ystävänsä Rasputinin kammottavasta Samarkandin vankilasta. Voiko seikkailu enää perinteisemmin alkaa?

Mutta kuinka käykään tässä Corton kolmanneksi viimeisessä seikkailussa? Corto Maltese Samarkandissa -albumissa tyyli vaihtuu, osat vaihtuvat. Kohta Corto huomaa olevansa liikkeellä kahden naisen kanssa, joista toinen on raskaana, ja hänen tehtäväkseen lankkaa pienen tytön saattaminen sukulaistensa luokse toiseen maahan. Rasputin pääsee omin voimin pois vankilasta, ja Maltese joutuu hankalissa tilanteissa jakamaan aarteensa lukuisiin osiin.

Samoilla seuduilla liikkuu Corton kaksoisolento, turkkilainen kapinallisojohtaja Timur Ševket, jota Corto pelkää kuollakseen. Hänen äitinsä on sanonut,

että kaksoisolentonsa kohtaaminen tietää kuolemaa. Corto on nyt joutunut hurjempaan seikkailuun kuin konsanaan – hän on vaarassa kohdata itsensä.

Kolmea viimeistä Corto Maltese -albumia vaivaa maine, että ne olisi piirretty ”huolimattomammin” kuin edelliset, ja että tarinat olisivat aiempaa ”tylsempiä”. Minusta Pratt löytää oman tyyliinsä lopullisesti tässä albumissa. Hän antautuu täysin tarinan vietäväksi, ei juuri briljeeraa yksityiskohtilla, eikä tingi viivansa vapaudesta. Ankara 12 ruutua per sivu muutamien poikkeuksin on rohkeaa pelkistämistä, joka nostaa itse tarinan seikkailusarjakuvien perinteistä, näyttävää dramatiikkaa tärkeämmäksi.

Samarkand-albumissa – ja sitä seuraavissa Pratin albumeissa – teksti paikoin jyllää kuvan yli. Amerikkalaisilta tuttuun täydelliseen sommitteluun tottuneissa sarjakuvan lukijoissa on herättänyt huvittuneisuutta Pratin myöhäistuotannon manceri, jossa puhe-



© Casterman

Hugo Pratt katsoo kuin Corto kaukaisuuteen.

kupla täyttää koko ruudun, ja ahtaaseen alakulmaan piirretty pieni puhuva pää. Tänä on ydin-Prattia, jolle tarina ilmei-

© Hugo Pratt



Rasputin intoutuu tutkiskelemaan sielunsa syövereitä.



© Hugo Pratt



Corto Maltese kohtaa itsensä.



© Hugo Pratt

neen ja vivahteineen on tärkeämpi kuin muoto ja tyyli.

Corto Maltese Samarkandissa on kertomus, jota kaikki aikaisemmat Cortot ovat enteilleet ja jota ”Samarkandin” jälkeiset Cortot seuraavat. 1900-luvun julmissa kalisseissa Suuri Kertomus hajoaa palasiksi ja sen suvereeni sankari muuttuu kompleksiseksi, menneisyyttä ja itseään mukanaan raahaavaksi, huolta kantavaksi ihmiseksi. Mitä sankaruus on todella, kun on kysymys viimeisestä sankarista? Mitä on rakkaus, velvollisuus ja ihmisyys, kun on kysymys ensimmäisestä modernista päähenkilöstä sarjakuvaperinteeseen jatkumossa?

Tällaiset kuivakkaat filosofiset kysymykset eivät ole kuitenkaan se, mikä tekee Samarkand-kertomuksesta klassikon – tosin aivan toisenlaisen klassikon kuin Suomalaisen meren balladi tai Corto Maltese Siperiassa. Samarkand-albumissa tutut henkilöahmot avautuvat uudella tavalla. He paljastavat itsensä heikoimpana hetkenään.

Ajatelkaa nyt tätä! Pahamainainen Rasputin nöyryyttää uskovaista sellitoveriaan Samarkandin vankilassa, mutta kärsii itse pahoista unista ja siitä, ettei

saa jouluna lahjoja kuten muut. Selviää myös, että Rasputin on uskotellut itselleen, että hänen äitinsä oli Pietarin Mariinski-teatterin suuri tarssiatar ja isänsä venäläinen ruhtinas. Totuus on toisenlainen.

Tässä tarinassa haavoittuneena ja tajuttomana makaava Rasputin menettää partansa, kun häntä hoivava nainen alkaa huolehtia hygieniasta. Mikä anti-kläimaksi naisvihamielisen murhaaja-sankarin seikkailussa!

Ja tässä tulee huipennus. (Anteeksi niille, jotka eivät ole vielä lukeneet albumia. Toisaalta ihan oikein teille, koska tämä albumi ilmestyi suomeksi jo vuonna 1988 ja sen lukeminen kuuluu yleissivistykseen.) Suuri aarre, josta tarina sai alkusysäyksensä, osoittautuu hallusinaatioksi. Suuri kuita katoaa kuin tähdenlento sankareidemme silmien edessä.

Kaiken jälkeen, iltanuotiolla, kun sankareidemme holhoama tyttö nukkuu jo teltassa, Rasputin pohtii Suuren kullan arvoitusta, mutta Cortolla on muita huolia. Orko hän joutunut kohtaamaan itsensä vaarallisen läheltä kaksoisoleennon muodossa? Ja miten hänen pitäisi nyt toimia,



Huolet painavat sankaria.

jotta hänelle uskottu lapsi saisi mahdollisimman hyvän hoivan? ■

Hugo Pratt:

La Maison dorée de Samarkand
CASTERMAN 1986

Corto Maltese Samarkandissa
Suomennos Heikki Kaukoranta,
tekstaus Jussi Karjalainen
JALAVA 1988